

Krigen i Ukraine rammer skævt i erhvervslivet

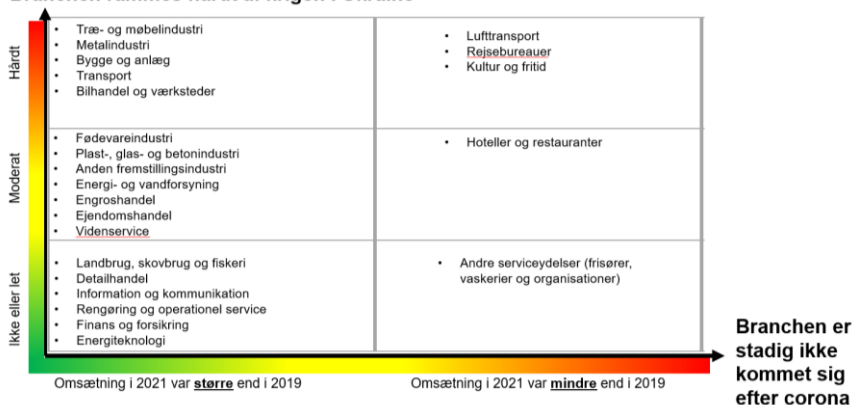
Ruslands invasion af Ukraine har mærkbare konsekvenser for dansk økonomi. Der er dog store forskelle på tværs af brancher. Råvareindhold og nødvendigheden af produktet er afgørende for, hvor hårdt virksomhederne rammes.

Fordyrelser og forsinkelse på mange råvarer

Krigen betyder, at mange brancher rammes af fordyrelser og forsinkelser, da de bruger råvarer, som kommer fra Rusland eller Ukraine. Dette gælder eksempelvis brancher, hvor produkterne har et stort indhold af træ, metal, landbrugsvarer eller energi. Hvor hårdt, de enkelte brancher rammes, afhænger især af, om deres produkter er nødvendighedsvarer eller ej, og om brugen af råvarer. Derudover er det også afgørende om virksomhederne er bundet af længerevarende kontrakter.

Der kan eksempelvis forventes en del forsinkelser og prisstigninger på møbler, hvilket vil ramme efterspørgslen. Det samme gør sig gældende i fødevarerindustrien, men her rammes efterspørgslen

Branchen rammes hårdt af krigen i Ukraine

forventeligt ikke lige så hårdt, da der er tale om nødvendighedsvarer, som forbrugerne ikke kan undvære.

Råvareindhold varierer kraftigt på tværs af brancher, men alle rammes af svækket købekraft

Alle virksomheder bruger strøm, men energi- og råvareforbruget varierer kraftigt på tværs af brancher. For en del virksomheder betyder prisstigningerne ikke så meget for deres egne salgspriser, men de rammes alligevel af den høje inflation. Høj inflation betyder nemlig, at privatforbruget svækkes af lavere købekraft, og det rammer alle brancher. Når varmeregnen sluger mere af budgettet, bliver der mindre til fornøjelser. Udgifterne til fornøjelser er den del af budgettet, hvor det er nemmest at spare, og det svækker efterspørgslen inden for eksempelvis rejser, kultur og fritid.

Færre penge til fornøjelser

Rejsebureauer, luftfart samt kultur og fritidsinstitutioner var blandt de brancher, der var allerhårdest ramt af coronarestriktioner. Deres omsætning var i 2021 fortsat langt under niveauet i 2019. Og da deres produkter ikke er nødvendighedsvarer, står de til også at blive ramt af den aktuelle krise som følge af mere pres på privatøkonomien. Luftfarten er ekstraordinært hårdt ramt, da de samtidig er ramt af store prisstigninger til brændstof.

Ganske få forventer at komme styrket ud

Omfanget af virksomheder, der kommer styrket ud af krisen vurderes som meget begrænset. Krigen kan dog accelerere den grønne omstilling, hvilket øger efterspørgslen efter klimaløsninger. Læren fra coronakrisen er også, at virksomhederne er gode til at finde nye løsninger, og det kan måske være med til at afbøde nogle af de negative konsekvenser på ikke mindst råvaremarkedet. Virksomheder, der først finder alternative løsninger på materialemanglen, står godt i den globale konkurrence.

Brancher som eksempelvis detailhandel, kommunikation og forsikringer ventes ikke at blive særligt påvirket. Figuren på forrige side er en skønsmæssig vurdering baseret på en DI spørgeundersøgelse samt løbende dialog med medlemmerne. Det efterfølgende bilag indeholder en mere udførlig vurdering af de enkelte brancher.

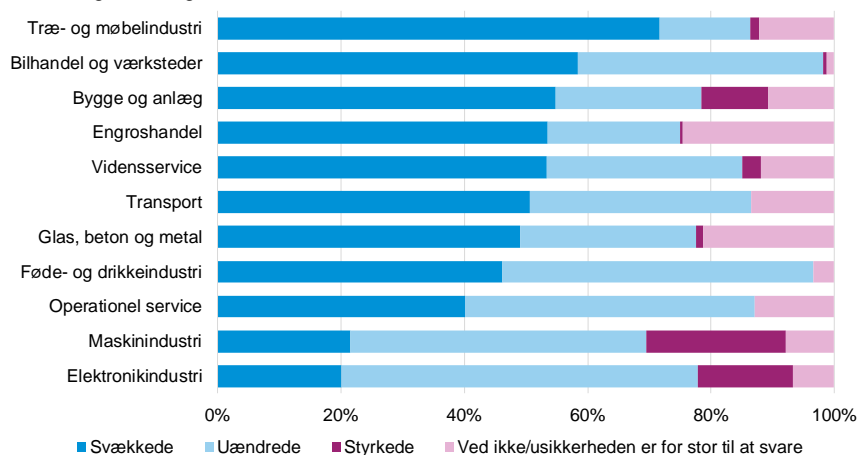
Hver anden virksomhed har fået svækket deres vækstudsigter

Virksomhedernes vækstudsigter er svækkede

Krigen i Ukraine har uden tvivl svækket vækstudsigterne for det kommende år. Samlet set er det halvdelen af virksomhederne (beskæftigelsesvægtet) i DI's Virksomhedspanel, der angiver, at deres vækstudsigter for det kommende år er blevet svækket som følge af krigen i Ukraine. Ca. en-tredjedel har uændrede vækstudsigter, mens kun ganske få har fået styrket deres vækstudsigter. Der er betydelig forskel på tværs af brancher i, hvordan situationen har påvirket virksomhedernes vækstudsigter.

Hvordan har din virksomheds vækstudsigter for det kommende års tid ændret sig som følge af krigen i Ukraine?

Beskæftigelsesvægtede svar

Kilde: DI undersøgelse, 786 besvarelser, ultimo marts 2022

Træ- og møbelindustrien blandt de hårdest ramte

Møbelindustrien har et stort indhold af træ og metal i deres produktion. Derfor er det ikke overraskende, at de oplever svækkede vækstudsigter, da netop disse råvarer er steget kraftigt i pris samtidig med, at leveringstiderne er blevet forøget. Møbler er heller ikke nødvendighedsvarer, og derfor vil begrænset købekraft få mange forbrugere til at vente med en ny sofa eller spisebord.

Leveranceproblemer og stigende priser rammer også virksomhederne inden for bilhandel, byggeri, transport og engroshandel. Maskin- og elektronikindustrien er blandt de brancher, hvor færrest får svækket vækstudsigterne som følge af krigen i Ukraine. En del virksomheder i disse brancher producerer klimaløsninger, hvor der i den kommende tid kan være en stigende efterspørgsel for at mindske afhængigheden af energi fra Rusland.

Prisstigninger og forsinkelser er ikke lig med svækkede vækstudsigter - og vice versa

Få virksomheder, der har fået svækket deres vækstudsigter, er ikke ensbetydende med, at de er upåvirkede af krigen i Ukraine. Stort set alle virksomheder i maskinindustrien er påvirket af krigen i Ukraine – enten gennem prisstigninger eller forsinkelser. Maskinindustrien er den branche, hvor færrest angiver at de ikke er påvirket, men alligevel er de også blandt de brancher, hvor færrest angiver, at deres vækstudsigter er svækkede. Dette skyldes, at problemerne er et globalt fænomen, som også rammer konkurrenterne. Samtidig har maskinindustrien produkter, der formentlig er mindre konjunkturfølsomme end mange andre brancher.

Hvordan påvirker krigen i Ukraine din virksomheds muligheder for at skaffe råvarer og andre input (som f.eks. underkomponenter, varer eller serviceydelser)?

Svar i procent, beskæftigelsesvægtede

	Kraftige prisstigninger	Forsinkelse på leverancer	Normale leverandører kan ikke levere	Min virksomhed er ikke påvirket
Føde- og drikkeindustri	92	43	32	7
Engroshandel	91	76	32	5
Bygge og anlæg	87	39	7	8
Træ- og møbelindustri	86	22	25	9
Glas, beton og metal	84	57	29	14
Transport	72	22	30	26
Maskinindustri	69	38	9	4
Elektronikindustri	69	60	12	18
Operationel service	57	22	8	28
Vidensservice	44	17	5	41
Bilhandel og værksteder	20	17	41	38
Alle	74	41	21	16

Kilde: DI Undersøgelse, 786 besvarelser, ultimo marts

Fødevarer er nødvendighedsvarer

Fødevarerindustrien er den branche, hvor allerflest virksomheder angiver, at de er ramt af kraftige prisstigninger. Alligevel er det ikke den branche, der er hårdest ramt. Dette skyldes, at fødevarer er nødvendighedsvarer, som forbrugerne fortsat køber uanset, hvor hårdt købekraften er presset.

Inden for bilhandel og værksteder er det relativt få, der vurderer, at krigen i Ukraine fører til kraftige prisstigninger og forsinkelser, men det var samtidig en af de brancher, hvor flest ser deres vækstudsigt svækket. Dette skyldes usikkerhed og lavere købekraft hos forbrugerne.

Prisstigninger og forsinkelser rammer stort set alle brancher. Den globale konkurrencesituation og nødvendigheden af produkterne er afgørende for, hvor hårdt det går ud over omsætningen. Alle brancher rammes indirekte af forbrugernes reducerede købekraft, men der er stor forskel på virksomhedernes afhængighed af råvarer fra Rusland, Belarus og Ukraine.

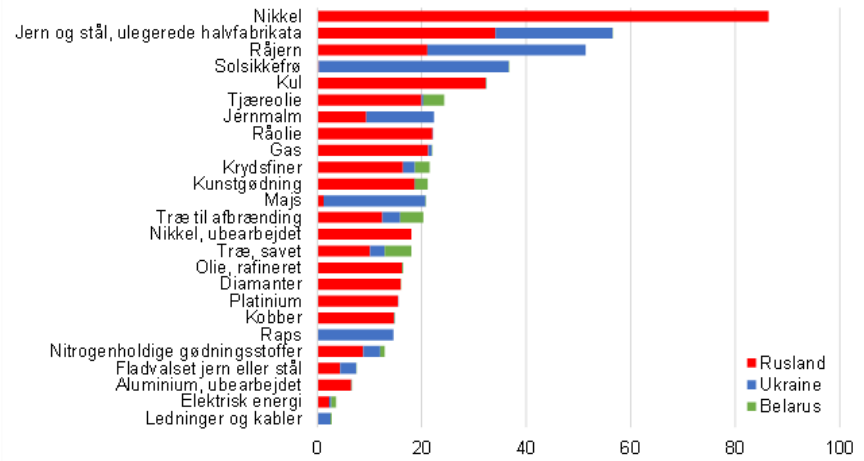
Rusland og Ukraine leverer mange råvarer

Rusland og Ukraine er storleverandør af mange forskellige råvarer. Det gælder råvarer som korn, træ, jern/stål, nikkell, solsikkefrø, kunstgødning, olie og gas.

Øget mangel på landbrugsvarer, træ, metal og energi

De 25 mest importerede varer fra Rusland, Ukraine og Belarus

Sorteret efter deres andel af EU's samlede import, 2021

Kilde: Eurostat (Comext)

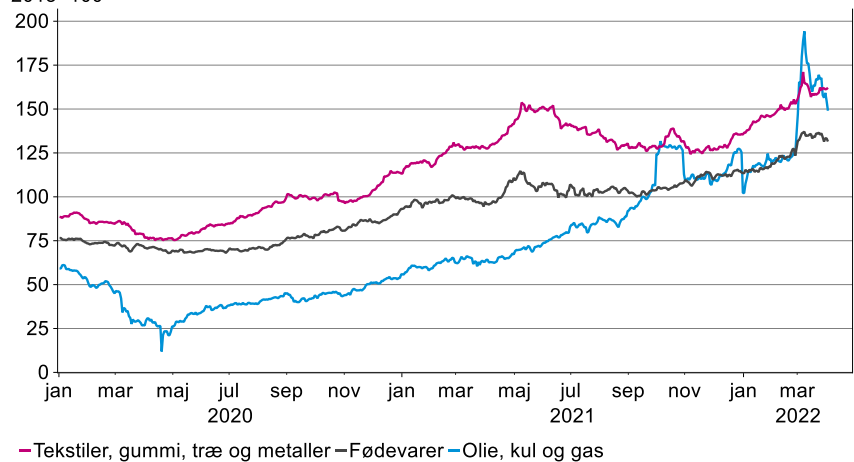
Råvarepriserne ligger på et højt niveau

Priserne på mange af råvarerne er steget efter Ruslands invasion af Ukraine. Det påvirker forbrugerpriserne i Danmark og resten af verden.

Råvarepriser

Prisindeks for råvarer, opgjort i USD

2013=100

— Tekstiler, gummi, træ og metaller — Fødevarer — Olie, kul og gas

Kilde: Macrobond

Bilag: Hvordan påvirkes de forskellige brancher

Branche (omsætning i 2021)	Påvirkning	Hvor hårdt rammes de?	
		Hårdt	Mellem
Landbrug, skovbrug og fiskeri 122 mia. kr.	Mindre konkurrence fra Rusland/Ukraine. Stigende priser på landbrugsprodukter. Mangel på råvarer som f.eks. kunstgødning og dyrefoder. Væsentligt højere rentabilitet for biogas.		+5%
Føde-, drikke- og tobaksindustri 201 mia. kr.	Mangel på og stigende priser en lang række råvarer som fx korn, solsikkefrø, raps og majs mv. vil, sammen med stigende energipriser, påvirke salgspriserne. Prisstigningerne kan variere afhængigt af konkurrencesituation og kontraktforhold. Fødevarer er nødvendighedsvarer så de stigende salgspriser rammer formentlig mindre hårdt på efterspørgslen. Men der vil være betydelige driftsforstyrrelser og længere leveringstider. En del fødevarer virksomheder bruger gas, som kan blive rationeret.		+5%
Træ- og Møbelindustrien 52 mia. kr.	Mangel på råvarer, som fx træ og stål, og stigende priser påvirker branchen hårdt. Lange leveringstider og højere priser vil svække efterspørgslen (bygge materialer, køkkener, møbler mv.), som er ekstrem konjunkturfølsomt, og som relativt nemt kan udsættes/undværes når købekraften generelt svækkes. Virksomheder der skal byde på længerevarende kontrakter står i en vanskelig situation. Amerikanske og asiatiske konkurrenter er ikke lige så hårdt ramt af prisstigninger og mangel på materialer		+14%

<p>Plast-, glas- og betonindustri 57 mia. kr.</p>	<p>Bruger meget energi og rammes af stigende priser, som vil svække efterspørgslen. Prisstigninger kan sendes videre, men fører til lavere efterspørgsel. Meget glas og beton er ikke nødvendighedsvarer, og kan derfor undværes. En del af plastindustrien leverer emballage til fødevarerindustrien (som er nødvendighedsvarer).</p>		<p>+7%</p>
<p>Metalindustri 73 mia. kr.</p>	<p>Rusland og Ukraine er storleverandører af jern, stål og andre metaller. Forsyningsproblemer og stigende priser vil ramme hårdt i metalindustrien. Energitunge – rammes hårdt af høje energipriser – vil også sætte sig i efterspørgsel</p>		<p>+9%</p>
<p>Energiteknologi 150 mia. kr.</p>	<p>Mangel på materialer kan blive en udfordring. Kan opleve øget efterspørgsel, da der er en øget interesse i at nedbringe energiforbrug og frigøre sig fra russisk gas.</p>		<p>+14% (maskinindustri)</p>
<p>Anden fremstillingsindustri (beklædning, medicin, elektronik, maskiner mv.) 366 mia. kr.</p>	<p>Mangel på og stigende priser for en lang række råvarer vil give forsinkelser og fordyrelser. Forbrugere og virksomheder oplever tab af købekraft som følge af høj inflation og det vil svække efterspørgslen. Nogle virksomheder kan være underleverandører til hårdere ramte erhverv som eksempelvis bilindustri mv. Både i Danmark og udlandet. Det er afgørende, at virksomhederne formår at forhandle kontrakter, hvor der allerede i tilbudsgivningen tages forbehold for prisstigninger.</p>		<p>+12%</p>
<p>Energi- og vandforsyning 1.029 mia. kr.</p>	<p>Stigende energipriser vil påvirke branchens salgspriser. Der er en del fastpriskontrakter, hvor prisstigninger først kan sendes videre når kontrakterne skal genforhandles. Energi er en nødvendighedsvarer, men de stigende priser vil skabe et pres for lavere energiforbrug.</p>		<p>+93%</p>
<p>Bygge og anlæg 333 mia. kr.</p>	<p>Mangel på materialer og kraftige prisstigninger vil påvirke byggeriet negativt. Ikke en nødvendighedsvarer som derfor rammes også af lavere købekraft. Rentestigninger vil også dæmpe aktiviteten.</p>		<p>+12%</p>

	<p>En del virksomheder er bundet af lange kontrakter som kan være svære at justere til de nye omstændigheder med materialemangel og prisstigninger.</p>		
<p>Bilhandel og værksteder 193 mia. kr.</p>	<p>Materialemangel og stigende råvarepriser vil skabe yderligere forsinkelser på nye biler og reservedele. Udhuling af købekraft vil ramme danskernes bilforbrug.</p> <p>Der kan komme endnu større fokus på at udskifte biler fra benzin/diesel over mod elbiler. Opladelige biler kan rammes særligt hårdt af materialemangel grundet stort behov for mikrochips samt nikkel i batterier.</p>		+17%
<p>Engroshandel 783 mia. kr.</p>	<p>Mangel på materialer og stigende priser på en lang række varer fører til lavere efterspørgsel. Udgifter til logistik stiger og påvirker direkte handelsvirksomhederne.</p> <p>Mulighederne for at regulere priserne kommer an på, hvorvidt der er aftalt mulighed for prisregulering i kontrakterne.</p>		+12%
<p>Detailhandel 241 mia. kr.</p>	<p>Mangel på materialer og stigende priser påvirker udbuddet i butikkerne.</p> <p>Den del af forbruget, der bruges på dagligvarer, bliver næppe så hårdt ramt af lavere købekraft og vil holde gang i omsætningen. Husholdningerne kan skære ned på kultur og restaurant, men må så handle flere dagligvarer til hjemmet</p> <p>Dele af detailhandlen der ikke sælger nødvendighedsvarer (fx møbler, værktøj, smykker, spil, legetøj mv.) kan opleve svækket efterspørgsel af lavere købekraft.</p>		+14%
<p>Transport (ekskl. luftfart) 546 mia. kr.</p>	<p>Højere oliepriser gør transport dyrere, da brændstof udgør en relativ stor andel af omkostningerne. Prisstigningerne rammer alle i branchen, så konkurrenceevnen forbliver uændret, men flere lande har dog reduceret de nationale brændstofafgifter. Prisstigningerne kan sendes videre til kunderne i det omfang, dette er skrevet ind i kontrakten med kunden. Virksomheder med fastpriskontrakter bliver hårdt ramt.</p>		+25%

	<p>Flere af transportens kunder vil opleve væsentlig øgede omkostninger til transport, som følge af brændstofomkostninger, der kommer oven i prisstigninger som følge af kapacitetsudfordringer.</p> <p>Tab af købekraft vil svække efterspørgslen generelt og give lavere aktivitet.</p>		
<p>Luftfart 12 mia. kr.</p>	<p>Luftfarten er hårdt ramt af stigende oliepriser. Fuel udgør i gennemsnit ca. 20 % af et flyelskabs omkostninger, så en fordobling af brændstofprisen er en alvorlig sag.</p> <p>Luftfart og rejser er mere luksuspræget forbrug som også rammes hårdt af svækket købekraft.</p> <p>En række langdistanceruter bliver dyrere, da der skal flyves en omvej for ikke at overflyve Rusland og Ukraine.</p>		-59%
<p>Hoteller og restauranter 59 mia. kr.</p>	<p>Rammes meget lidt af stigende priser og materialemangel. Men det er mere luksuspræget forbrug, som rammes hårdere af svækket købekraft. Påvirkes desuden af international usikkerhed, hvor booking af overnatninger faldt ved krigens udbrud.</p>		-10%
<p>Information og kommunikation 210 mia. kr.</p>	<p>Formentlig kun påvirket ganske let af situationen</p>		+11%
<p>Finansiering og forsikring 95 mia. kr.</p>	<p>Formentlig kun påvirket ganske let af situationen</p>		+12%
<p>Ejendomshandel 87 mia. kr.</p>	<p>Usikkerheden kan føre til lidt lavere aktivitet.</p> <p>Reduceret købekraft (rådighedsbeløb) vil mindske appetit på bolighandler.</p> <p>Stigningen i de lange renter kan også dæmpe aktiviteten på boligmarkedet.</p>		+15%
<p>Vidensservice 305 mia. kr.</p>	<p>Er ikke ramt af stigende priser og materialemangel. Enkelte kunder kan dog reagere og skærpe ned på denne type ydelser i en tid med usikkerhed</p>		+14%
<p>Rengøring og operationel service 138 mia. kr.</p>	<p>Påvirkes overordnet set let. Undtagelsen er vaskeribranchen, der stort kun bruger gas, og som på hospitalslinjed mv. udgør en form for kritisk infrastruktur. Ellers er kantinebranchen ramt direkte af stigende fødevarepriser. Kantinebranchen var også hårdt ramt under corona.</p>		+24%.

<p>Rejsebureauer 3 mia. kr.</p>	<p>Usikkerhed, tab af købekraft og dyrere transport vil formentlig ramme rejsebranchen hårdt. Rejse er ikke en nødvendighedsvarer, og kan derfor nemt fravælges.</p> <p>Branchen kommer fra et lavt udgangspunkt og vil formentlig opleve fremgang sfa. opsparet rejsebehov og tilbagevenden til normal. Men situationen vil helt klart tage en del af væksten. På den korte bane har krigen medført tilbageholdenhed med feriebookinger. Rejsebureauer rammes forskelligt afhængig af destinationer. Nogle påvirkes direkte af no-fly zone over Ukraine.</p>		<p>-62%</p>
<p>Kultur og fritid 16 mia. kr.</p>	<p>Branchen kommer fra et lavt udgangspunkt og vil formentlig opleve fremgang sfa. opsparet behov og tilbagevenden til normal. Den svækkede købekraft vil helt klart tage en del af væksten. Fritidsaktiviteter er ikke nødvendighedsvarer, og kan derfor nemt fravælges.</p> <p>Nedgang i feriebookinger siden krigens udbrud kan sætte en dæmper på efterspørgslen fra internationale gæster, og højere priser rammer i det hele taget et erhverv der over en bred kam stadig er i knæ med slunken økonomi efter krisen.</p>		<p>-13%</p>
<p>Andre serviceydelser (frisører, vaskerier, organisationer mv.) 26 mia. kr.</p>	<p>Formentlig kun påvirket ganske let af situationen.</p>		<p>-1%</p>